

Христина ГАЛЕЛА,
аспірантка кафедри музикознавства та
методики музичного мистецтва Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
krisshalela@gmail.com

ЦЕРКОВНА КОЛЯДКА «ТИХА НІЧ» У ВИКОНАННІ ЕСТРАДНОЇ СПІВАЧКИ РУСЛАНИ

***Анотація** У дослідженні проаналізовано виконання естрадною співачкою Русланою Лижичко церковної колядки «Тиха ніч» на композиційному рівні. Звернено увагу на художньо-виконавський синкретизм твору, що побудований на поєднаній співу, симфонічного оркестру, вокального ансамблю, звукового антуражу та сценічних рухових елементів. Зроблено музикознавчий аналіз виконуваного співачкою твору на рівні музично композиційного її розгортання.*

***Ключові слова:** церковна колядка «Тиха ніч» Руслана Лижичко, композиція пісні, музично виражальні засоби.*

Останнім часом українська новітня естрадна пісня привертає увагу музикознавців широким спектром її інтерпретації та стильовим розмаїттям. Це, зазвичай пов'язано з тим, що вона набуває все глибших питомих ознак і тим же відрізняється від інших етно-національних спрямувань. Найбільш привабливими серед сучасних виконавців є ті естрадні співаки, які мають академічну вокальну підготовку, глибоке розуміння музики в цілому, а також вміють створити свій власний та неповторний бренд. Саме до таких належать й сучасна українська естрадна співачка Руслана Лижичко, її виконавське амплуа викликає інтерес не тільки широких верст любителів співу, а й фахових музикознавців з метою аналітичного осмислення.

Питаннями дослідження вокальної творчості Руслани Лижичко займалися українські музикознавці: Наталія Храмова[5], Микола Дзюдзя[3], Галина Гузьо[2], Олена Лань[4], Галина Вдовиченко[1]. Незважаючи на ці публікації вокальна творчість Руслани Лижичко, а особливо способи інтерпретації нею духовних пісень до сьогодні мало досліджені. Саме це й актуалізує тему дослідження й дає можливість більш глибоко пізнати секрети творчості естрадної співачки Руслани Лижичко.

Мета дослідження – проаналізувати церковну колядку «Тиха ніч» у виконанні естрадної співачки Руслани Лижичко з урахуванням індивідуальних творчих підходів до її інтерпретації.

У 1996 році Руслана Лижичко на Міжнародному фестивалі-конкурсу «Слов'янський базар – 1996», крім пісні «Ой летіли дикі гуси» (слова Юрія Рибчинського слова Юрія Поклада) виконала «знамениту колядку Тиха ніч». Саме й увійшла у репертуар проєкту телевізійного шоу Всеукраїнського масштабу «Різдво з Русланою». Зауважимо, що авторський перформанс був показаний й на на українському телебаченні у 1998 році (продюсер Олександр Ксенофонов). До музичного фільму увійшли фрагменти великого різдвяного акустичного концерту (unplugged) Руслани – загалом 7 композицій, серед яких і «Тиха ніч». У шоу взяли участь камерний оркестр «Віртуози Львова», хор «Євшан» і музиканти рок-гурту «Клуб шанувальників чаю».

«Композиція Руслани «Тиха ніч» – це насправді фрагмент величного різдвяного дійства. У ньому прослуховується національні риси ритміки та інтонації різдвяних мелодій, саме вони асоціюються із середньовічною бароковою поетичною і музичною мовою. У ній вчувається різдвяна заметіль, а то й тиха святкова ніч. І саме цю зимову феєрію не може замінити ні синтезатор, ні живий симфонічний оркестр ні інші музичні складові цього дійства чи вокального супроводу і все це – доробок Руслани Лижичко не лише як співачки, але і як композиторки чи навіть режисерки. І все це – синкретизм музичного дійства яке втілила на сцені Руслана Лижичко не лише як співачка, але і як композиторка чи навіть його режисерка. Як бачимо ця об'єднаність музичного відчуття Руслани-композитора ніяк не дозволяла обмежитися вузькими рамками «голос-акомпанемент». На знаквість цього різдвяного дійства звернула увагу Наталія Храмова зазначаючи: «Її рідкісний за тембровим багатством голос то поринає у тепле симфонічне звучання, то підноситься над напруженим пульсом рок-групи» [5].

Саме у цьому різдвяному дійстві й проявляється самобутній стиль Руслани Лижичко як інтерпретаторки різдвяних пісень. Адже в її співі відчутній дух Ренесансу. І саме в цьому новаторство Руслани як естрадної співачки – подавати свою музику в дещо інших тонах і тембрах. Слухаючи виконання колядки «Тиха ніч» Руслана її інтерпретує як пісню-баладу і саме завдяки такій інтерпретації вона поєднує старе і нове під час виконання пісні. А допомагає їй у цьому професійна академічна школа, на базі якої можна реалізувати свій талант композитора і співачки.

Зауважимо, що по різному сприймали це різдвяне дійство як звичайні слухачі так і музичні професіонали. Особливо високу оцінку йому дали фахівці. Вони звернули увагу на те, що у цьому дійстві «у якому можна допустити казково-ліричний стиль Руслани у свій світ, що сформувався за певними правилами»[5].

Церковна колядка «Тиха ніч» у виконанні Руслани Лижичко складається з оркестрового двадцятитактового вступу, тристрофічного простого періоду з п'ятьма музичними реченнями у кожному та інструментального закінчення.

Вступ що побудований на оркестровому відтворенні синтезатором є своєрідною прелюдією до виконання колядки «Тиха ніч». За музичним втіленням і оркестровими барвами він відтворює картину Тихої Різдвяної ночі. У вступі домінуючими інструментами є імітовані звуки фортепіано, флейти та струнних інструментів, що змальовують алію Святого вечора. Зауважимо що на оркестровому фоні вступу звучить голос співачки Руслани на звуці «у» ніби

імітуючи подув зимового вітру. До речі, оркестрова палітра вступу доволі агогічна та динамічна що є, загалом, настроєвою і відповідної для виконання різдвяної колядки. Розпочинається церковна колядка «Свята ніч» співом Руслани Лижичко що триває до кінця першої строфи. Впадає у вічі вокалізація окремих складу нот способом форшлагів і нахшлагів що надають виконанню твору естрадного звучання. Зауважимо, що саме такий прийом вокалізації – знахідка естрадної співачки Руслани. До речі, першу строфу колядки супроводжує синтезатор, що імітує звуки зимового вечірнього вітру. Саме така ілюстрація додає художнього шарму слухачам. Виконання співачки першої строфи позначене особливою емоційністю наближеної до стародавніх українських колискових пісень.

Друга строфа аналізованої колядки розпочинається модуляцією, що базується на другому ступені основного ладу звукоряду, до співів солістки Руслани додається ансамблевий чотириголосий спів гурту «Пікардійська терція». Їхній фон переважно дублює спів виконавиці й лише в окремих тактах набирає гармонічного фону й таким чином наближає спів до академічного багатоголосся. До речі, спів другої строфи колядки позбавлений супроводу синтезатора, оскільки його заміняє гармонічне багатоголосся ансамблевого співу «Пікардійської терції». Композиційною знахідкою під виконання цієї колядки є інструментальна інтерлюдія, що побудована на словесному реченні другої строфи. Саме вона динамізує композицію твору й надає їй емоційного сприймання наступної строфи пісні. А в кінцевому результаті готує кульмінацію в композиції виконуваного твору.

Третя (кульмінаційна) строфа побудована на голосному звучанні як солістки так і супроводжуваного її вокального ансамблю. Темп пісні пришвидшується співачка у третьому та четвертому музичному реченні переходить на спів у другій октаві, що надає виконуваному твору барокового органного звучання. Аналогічно динамізованим є й інструментальний супровід, що збагачений різними оркестровими барвами наближеними до великого симфонічного оркестру. До речі, у третій строфі співачка разом з вокальним та оркестровим супроводом повторює двічі третє і четверте музичне речення. Саме таке завершення визначає розв'язку у композиційному встановленні музичного твору.

Церковна колядка «Тиха ніч» завершується повторенням першого сегменту колядки, перед яким слідує інструментальна інтерлюдія з голосним звучанням співачки у другій октаві, що нагадує мономентальне завершення барокової музики.

Церковна колядка «Тиха ніч» у виконанні Руслани Лижичко – це бренд сучасної української естрадної пісні. Адже у ній співачка поєднала синкретизм сучасної інтерпретації церковного піснеспіву. У ньому поєднане одночасне звучання симфонічного оркестру, вокального ансамблю, синтезатора, на фоні яких звучить неперевершеної краси голос Руслани Лижичко. Інтерпретація цієї пісні зроблена сучасними засобами, особливо, зміною регістрів, під час зміни різних строф. І саме такий творчий підхід до інтерпретації церковної коляди «Тиха ніч» створює неперевершені дійство свята Різдва.

СПИСОК ВИКОРСИТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Вдовиченко Г. «Дикі танці Руслани» Руслани стросонули Європу»//Високий Замок, 2004, 17 травня, с.1.
- 2.Гузьо Г. «Вечірня казка від Руслани»//Високий Замок,1999, 27 серпня, с.9.
- 3.Дзюдзя М. «Коляда для Всесвіту – 2, або ще про Різдвяні легенди»//Високий Замок, 2002, 11 січня, с.11.
- 4.Лань О. «Різдво з Русланою»//Високий Замок, 1998, 2 січня, с.9.
- 5.Храмова Н. Куди летиш, «Дзвінкучий вітре»?//Музика, травень-червень №3, 1997рік, с.29(с.28-29)

Остап ЦІЖ,
аспірант Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
ostaptsizeh84@gmail.com

ДУХОВНИЙ ГІМН «БОЖЕ ВЕЛИКИЙ, ЄДИНИЙ» В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗАСЛУЖЕНОЇ КАПЕЛИ БАНДУРИСТІВ УКРАЇНИ ІМЕНІ ГЕОРГІЯ МАЙБОРОДИ: МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТ

Анотація. *Висвітлено історію написання духовного гімну «Боже Великий, Єдиний» (музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кониського). Простежено процес утвердження гімну в сучасній концертно-виконавській практиці музичних колективів та солістів. Подано музично-теоретичний та виконавський аналіз духовного гімну. Акцентовано увагу на виконанні твору «Боже Великий, Єдиний» в оркеструванні Володимира Марунича для Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г. П. Майбороди.*

Ключові слова: *духовний гімн «Боже Великий, Єдиний», Національна заслужена капела бандуристів України імені Г. П. Майбороди, музично-теоретичний аналіз, виконавський аналіз.*

Актуальність дослідження. У часи національного відродження України на особливу увагу заслуговують питання, пов'язані з аналізом музичних духовних творів українських композиторів, зокрема гімн «Боже Великий, Єдиний», яким в більшості завершуються концертні програми українських хорових та музично-інструментальних колективів, в тому числі й Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г. П. Майбороди (далі – НЗКБУ ім. Г. Майбороди).